

KIRJALLINEN KYSYMYS 204/2014 vp

Jalkaväkimiinojen tuhoamisen keskeyttäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Ottawan sopimuksen perusteella ja eduskunnan poliittisen päätöksen mukaisesti puolustusvoimat on sitoutunut siihen, että vuoteen 2016 mennessä kaikki noin miljoona jalkaväkimiinaa on Suomesta hävitetty. Puolustusvoimien Räjähdekeskus on ilmoittanut, että hävittäminen saadaan toteutettua etuajassa eli vuoden 2015 loppuun mennessä.

Turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa on muuttunut oleellisesti Venäjän politiikan ja toimien johdosta, jotka se on kohdistanut Ukrainaan. Venäjä ei myöskään ole aikeissa tuhota omia miinojaan.

Turvallisuustilanteen ja Venäjän miinapolitiikan takia Suomen tulisi harkita kustannustehokkaiden ja puolustuksellisesti sekä kontrolloidusti käytettävien miinojensa hävittämistoimien pysäyttämistä tai ainakin lopullisesti hävittämisen myöhentämistä, jotta uusille ratkaisuille saadaan lisää aikaa.

Miinojen hävittäminen Suomesta perustui lähinnä kansainväliseen painostukseen ja ennen sitä muodostuneeseen yleiskäsitykseen, että Suomessakin miinoja kylvetään yhtä epämääräisesti ja vastuuttomasti kuin niissä monissa konfliktimaissa, joissa siviiliuhreja tulee vielä vuosikymmeniä konfliktin jälkeen, eikä kukaan tiedä tarkasti, missä miinat edes ovat. On arvioitu, että vuosina 1999—2009 jalkaväkimiinat surmasivat noin 74 000 ihmistä.

Suomi oli jo toisen maailmansodan aikana yksi tarkimpien miinakarttojen laatija. Suomessa jalkaväkimiinoista ei ole vaaraa siviileille, sillä jalkaväkimiinat ovat puhtaasti puolustusase, jol-

la torjutaan vain maahan tunkeutuvaa vihollista. Suomessa miinat ovat varastoissa, ja niitä käytetään vain, jos tulee sotatila. Silloinkin miinat merkataan tarkasti kartalle ja miinoiteselosteseen, jolloin ne pystytään myöhemmin poistamaan.

Osa nyt tuhottavista putkimiinoista on valmistettu vuonna 1948, mutta silti ne olisivat yhä toimintakykyisiä. Siksi tuhoamista ei voi perustella myöskään sillä, että ne kaikki pitäisi hävittää vanhenemisen takia. "Rakenne, jossa on metallia ja TNT:tä, kestää melkein ikuisesti", kertoi puolustusvoimien räjähdelaitoksen johtaja, everstiluutnantti Tero Luukkonen.

Suomen puolustusvoimien on aina ollut pakko tukeutua kustannustehokkaisiin, räätälöityihin keinoihin ulkoista uhkaa vastaan. Meillä ei yksinkertaisesti ole varoja investoida kattaviin, nykyaikaisempiin ja miinat täysin korvaaviin asejärjestelmiin. Taistelukenttä teknistyy, ja sotatarvikkeiden hinnat nousevat jatkuvasti. Suomen maantieteelliset olosuhteet, pitkä itärajamme ja niukat puolustusmäärärahat edellyttävät miina-aseen säilyttämistä puolustuskykymme ylläpitämiseksi. Myös Suomen alueellinen puolustusjärjestelmä on riippuvainen miina-aseesta. Jalkaväkimiinat voidaan kyllä korvata ja on osittain jo korvattukin erilaisilla menetelmillä, mutta se on Suomen kannalta kohtuuttoman kallista. Koska täysimääräistä rahoitusta ei lupauksista huolimatta ole ollut mahdollista saada, on tilanne johtanut siihen, että puolustusvoimien muuhun toimintaan on jäänyt vähemmän resursseja. Suomi on aina hoitanut velvoitteensa miinois-

taan moitteettomasti. Suomessa jalkaväkimiinaan voi astua vain vieraan vallan sotilas, joka on tullut maahan valloittamistarkoituksessa.

Olemme merkittävästi muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa, jossa Suomen on harkittava uudelleen jalkaväkimiinojen tuhoamista sekä niiden valmistusmahdollisuuksien säilyttämistä ja käyttövalmiuden ylläpitoa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, että jalkaväkimiinojen hävittäminen Suomesta keskeytetään mahdollisimman nopeasti, kunnes sotilaallinen ja turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa ja sen lähialueilla selkiytyy sekä miinojen pysyvän valmistusvalmiuden säilyttäminen on perusteellisemmin arvioitu?

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2014

Reijo Tossavainen /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Reijo Tossavaisen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 204/2014 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, että jalkaväkimiinojen hävittäminen Suomesta keskeytetään mahdollisimman nopeasti, kunnes sotilaallinen ja turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa ja sen lähialueilla selkiytyy sekä miinojen pysyvän valmistusvalmiuden säilyttäminen on perusteellisemmin arvioitu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus linjasi vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon yhteydessä Suomen liittymisestä Ottawan jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen vuonna 2012. Samassa yhteydessä puolustusvoimille myönnettiin 200 miljoonan euron lisärahoitus korvaavien järjestelmien rahoittamiseen ja sovittiin, että puolustushallinto käyttää korvaushankkeeseen 100 miljoonaa euroa omia määrärahojaan. Linjaus sopimukseen liittymisestä vahvistettiin vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa. Eduskunta hyväksyi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen liittymisen 25.11.2011. Sopimus astui Suomen osalta voimaan 1.7.2012.

Eduskunnan täysistunnossa 25.11.2011 hyväksyttiin myös ulkoasiainvaliokunnan mietintö, jossa todetaan, että valtioneuvosto toteuttaa jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaamiseen tarkoitetut ohjelmat puolustusmenojen leikkauksista huolimatta ja edellytetään, että jalkaväkimiinojen korvausohjelman toteuttamisesta an-

netaan vuosittain selvitys eduskunnan ulkoasiain- ja puolustusvaliokunnille.

Sopimukseen liittymistä edelsi puolustusvoimien kattava selvitys siitä, miten jalkaväkimiinat korvaava suorituskyky voidaan rakentaa. Selvityksen mukaisesti poistuva suorituskyky korvataan usean eri suorituskykyalueen kehittämisen kautta, joiden yhteisvaikutus lisää puolustusvoimien suorituskykyä kokonaisuutena. Puolustusministeriön vuonna 2004 antaman jalkaväkimiinaselvitystyöryhmän raportin mukaan jalkaväkimiinoista luopumisen myötä menetettävä suorituskyky koostuu esteiden ja panssari- ja panssarivaunujen raivaamisen estämisestä, alueiden valvonnan ja vapaan käytön estämisestä, omien joukkojen ja kohteiden suojaamisesta sekä tappioiden tuottamisesta. Raportin mukaan näiden suorituskykyjen korvaamiseksi on modernisoitava panssari- ja panssarivaunujen hankittava tiedustelu-, valvonta- ja tulenjohtosensoreita sekä pimeätoimintakykyä ja viuhkapanoksia.

Jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaamisen suunnittelu aloitettiin puolustusvoimissa heti valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon myötä vuonna 2004. Korvaavat hankinnat käynnistyivät vuonna 2009 ja ne saadaan kokonaisuudessaan toteutetuksi suunnitelman mukaisesti vuonna 2016. Monet hankkeen osakokonaisuuksista on voitu toteuttaa kotimaisina hankintoina. Suorituskyvyn korvaamisohjelmaan ei ole kohdistunut leikkauksia.

Puolustusvoimilla oli ennen Ottawan sopimukseen liittymistä yhteensä 1 029 763 kappaletta sopimuksen kieltämiä jalkaväkimiinoja. Jalkaväkimiinojen tuhoaminen aloitettiin välittömästi sopimukseen liittymisen jälkeen kesällä 2012. Puolustusvoimat on tuhonnut jo yli 90 prosenttia

jalkaväkimiinoista. Tuhoaminen saatetaan loppuun vuoden 2015 loppuun mennessä.

Puolustushallinto on antanut vuosittain eduskunnan ulkoasiain- ja puolustusvaliokunnille selvityksen jalkaväkimiinojen korvausohjelman toteuttamisen vaiheista.

Ottawan sopimus sallii jalkaväkimiinojen säilyttämisen miinanetsintä-, miinanraivaamis- tai miinantuhoamistekniikan kehittämistä ja koulu-

tusta varten. Myös Suomi varastoi jalkaväkimiinoja miinanetsintä-, miinanraivaamis- ja miinantuhoamistekniikan kehittämistä ja niihin liittyvää koulutusta varten. Jäljelle jäävä miinojen lukumäärä riittää koulutustarpeisiin noin 20 vuoden ajaksi.

Suomi on Ottawan jalkaväkimiinat kieltävän sopimuksen osapuoli. Hallitus ei tule käynnistämään toimenpiteitä irtautuakseen sopimuksesta.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2014

Puolustusministeri Carl Haglund

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 204/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Reijo Tossavainen /saf:

Vilka åtgärder har regeringen för avsikt att vidta för att förstörandet av infanteriminor i Finland ska avbrytas så snabbt som möjligt, till dess det militära och säkerhetspolitiska läget i Europa och dess närområden klarnar samt till dess att bevarandet av en bestående beredskap att tillverka minor har bedömts grundligare?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I samband med den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen från år 2004 antog regeringen som strategi att Finland skulle ansluta sig till Ottawakonventionen som förbjuder infanteriminor år 2012. I samband med detta beviljades försvarsmakten tilläggsfinansiering på 200 miljoner euro för att finansiera kompenserande system och man kom överens om att försvarsförvaltningen använder 100 miljoner euro av sina egna anslag för det projekt som syftar till att ersätta minorna. Strategin om att konventionen skulle tillträdas bekräftades i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen från år 2009. Riksdagen godkände den 25 november 2011 anslutningen till Ottawakonventionen som förbjuder infanteriminor. För Finlands del trädde konventionen i kraft den 1 juli 2012.

Vid riksdagens sammanträde den 25 november 2011 godkändes också utrikesutskottets betänkande där det konstateras att statsrådet genomför programmen för att kompensera infante-

riminornas prestanda trots trycket på att skära i försvarsutgifterna och förutsätts en årlig rapport till riksdagens utrikes- och försvarsutskott om programmet för att kompensera infanteriminorna.

Anslutningen till konventionen föregicks av försvarsmaktens täckande utredning av hur kapacitet som kompenserar infanteriminorna kan byggas. I enlighet med utredningen ersätts den utgående prestandan genom att flera kapacitetsområden utvecklas, och deras sammanlagda verkan ökar försvarsmaktens kapacitet totalt sett. Enligt en rapport från en av försvarsministeriet tillsatt arbetsgrupp, som utredde infanteriminor år 2004, består den kapacitet som går förlorad när man avstår från infanteriminor av möjligheten att förhindra att hinder och pansarminor röjs, att förhindra att områden övervakas och används fritt av fienden, att skydda egna trupper och objekt samt att orsaka förluster. Enligt rapporten måste man för att ersätta denna kapacitet modernisera pansarminutläggningen, skaffa spanings-, övervaknings- och eldledningssensorer samt mörkerutrustning och splitterladdningar.

Planeringen av ersättandet av infanteriminornas prestanda inleddes vid försvarsmakten genast när statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse år 2004 blivit klar. De ersättande anskaffningarna inleddes år 2009 och de är i sin helhet genomförda år 2016 i enlighet med planerna. Ett flertal av projektets delhelheter har man kunnat genomföra med inhemska anskaffningar. Inga nedskärningar har gjorts i det program som gäller ersättande prestanda.

Innan tillträdet till Ottawakonventionen skedde hade försvarsmakten totalt 1 029 763 stycken infanteriminor som förbjuds i konventionen. Förstöret av infanteriminorna inleddes omedel-

bart efter tillträdet till konventionen sommaren 2012. Försvarsmakten har redan förstört över 90 procent av infanteriminorna. Förstörandet slutförs före utgången av år 2015.

Försvarsförvaltningen har årligen gett riksdagens utrikes- och försvarsutskott en rapport om hur långt genomförandet av programmet för ersättande av infanteriminorna har framskridit.

Ottawakonventionen tillåter att infanteriminor bevaras för utvecklande av och utbildning i teknik för mindetektering, minröjning eller min-

förstöring. Också Finland har infanteriminor i lager för att kunna utveckla mindetekterings-, minröjnings- och minförstörelseteknikerna och för att kunna ge utbildning i dessa. Det kvarstående antalet minor räcker för utbildningsbehov i cirka 20 år.

Finland är part i Ottawakonventionen som förbjuder infanteriminor. Regeringen kommer inte att vidta några åtgärder för att säga upp konventionen.

Helsingfors den 2 april 2014

Försvarsminister Carl Haglund